

obaro iz jagod kozje črešnje in indigo-karmina. Jagode kozje črešnje in sorodnih krljikovcev prodajajo pod imenom rumene jagode (Gelbbeeren).

b) 10 gramov indigo-karmina raztopi v 50 gramih vode; potem raztopi še v vreli vodi 20 gramov čiste pikrinove kisline (Pikrinsäure), ter obe raztopini skupaj zmešaj.

Anilinske zelene namake. a) Svetlo-zelena: 150 g metil-zelene (Methyl-grün), 3 kilograme dežnice.

b) Temno-zelena: 150 g metil-zelene, 30 g Bleu de lumière, 4 kg dežnice.

c) malahitovo-zelena: 150 g malahitovo-zelene (Malachitgrün), 3 kg dežnice.

d) Rumenkasto-zelena: 180 g kisle-zelene (Säuregrün), 4 kg dežnice.

e) Listno-zelena: 150 g malahitove-zelene, 30 g naftalinove-rumene, 4 kg dežnice.

f) Temna listno-zelena: 150 g malahitove-zelene, 30 g Bleu de lumière, 3 kg dežnice.

6.) Rujave namake. a) Skuhaj 500 gramov modre prožiljke (Campeche-Blauholz) in 500 gramov orleana v 3 kilo vode, tej obari pa prideni raztopino 15 gramov pepeljike v 50 gramih oceta. — Oboje skup daje dobro rujavo namako.

b) Kuhaj 1 del katehuj (Katechu) v 6 delih vode in sicer jedno celo uro, med kuhanjem pa večkrat mešaj, da se katehú ne posede na dno in ne prime posode, potem precedi skozi čisto platno, osnaži posodo, vzemi iz nje goščo, na to pa v njej tekočino še jedenkrat povri. Konečno raztopi deseti del goluna in namaži še z vročo tekočino dotični les. Ko se posuši, namoči les še z raztopino 1 dela dvojno kromovo-kislega kalija v 25 delih vode. Potem dobi les lepo nasičeno kostanjevo barvo.

c) Jodova tinktura (Jodtinctur), raztopljen v vinskem cvetu, daje tudi lepo rujavo barvo, ki pa se ne drži na zraku in svetlobi.

d) Raztopi 1 del nadmanganovo-kislega kalija (übermangansures Kali) v 20 delih vode. Ta namaka je jako primerna za veliko slučajev. Večkrat če namažeš les ž njo, bolj postane temen. Na hruški in črešnji se posebno lepo podá. Barva je trpežna in izvrstno sprejema razne lake in pokosti. Po namazanji treba les dobro z vodo zmiti. Opisana namaka se prime celo na limanih ali pa s polituro napojenih ploskvah.

e) Splošno v porabi je lepa rujava, zelo trpežna namaka, katero dobimo, ako raztopimo primerno množino kaselske rujave barve (Casslerbraun) v vreli vodi, potem pa ji pridenemo malo sode ali pa pepeljike.

f) Raztopi v 2 kilogramih vode 150 g pepeljike, ter s to vrelo raztopino namoči les. Ko se posuši, napoji ga še z vrelo raztopino 20 g šiškove kisline (Pyrogallussäure) v 2 kg vode.

g) Ako vložiš segnjitih orehovitih korenin v kako kislino, dobiš lepo rujavo namako. Če si vzela solno kislino, je barva orehova, če pa rabiš solitarno kislino,

postane les bolj mahagoniju podoben. To namako je priporočati posebno za mehke lesove.

h) Naber v jeseni zelenih orehovitih luščin, raztolči jih nekoliko in pusti, da gnjijo kake 2 meseca. Potem stolči luščine v možnarji, na to jih kuhaj z dvojno množino vode v posebnem lonci, prideni malo goluna in lepa rujava namaka je gotova. (Dalje nasl.)

Obrtnijske raznoterosti.

Pritrjevarje železa v kamen. Novejši poskusi v Ameriki so pokazali, da cement najbolje pritrdi železo v kamen, boljše nego žveplo ali pa svinec. Železo v cementu tudi nikdar ne zarjaví. Tudi cena cementa je ugodna tej porabi. Samó to je nerodno, ker potrebuje cement vsaj jeden dan, da se potrdi, mej tem ko sta žveplo in svinec v kratkem času strjena.

Razna lepila (kiti). Za razna lepila podajemo tu nekaj novih pravil. a) Kit za železo, ki ostane tudi v razbeljenem stanju nespremenjen: 4 dele železnih opilkov, 1 del stolčene mastne ilovice, 1 del neizgorne ilovice se dobro zmeša in s slano vodo napoji. V vročini se to lepilo stopi v steklu podobno maso, ki je silno trpežna. b) Kit za les in opeko: 2 dela zmljetega in lesenega oglja in 1½ dela ugašenega vapna se z gorkim katranom (Steinkohlentheer) zmeša, da nastane precej trdo testo, ki se potem gorško porabi.

Kmetijstvo.

Vreme.

Od vremena je odvisna dobra ali slaba letina. Zatorej se kmet tako rad povprašuje, kako bode vreme? Sestavil je celo vrsto pravil o vremenu, iz mej katerih je pa večina brez vsacega pomena, posebno tiste, ki se opirajo na vreme kacega gotovega dné, morda na tacega gotovega svetnika.

Od starih časov so že narodi prepričani, da ima mesec silen vpliv na vreme. Natančnejše preiskave učenjakov pa dosedaj niso mogle tacega vpliva konstatovati, dasi znanost popolnega vpliva na vreme mesecu ne odreka. Vlade so osnovale velike zavode, na katerih opazujejo vreme in potem sklepajo po znanostnih načelih, kako bode vreme prihodnjih 24 ur. Dlje nego 24 ur se vreme skoro ne da za naprej določiti. Te znanstvene preiskave pa še niso dognale popolnoma zanesljivih pravil. Sploh so skušnje pokazale, da se sedaj samo z znanstvenimi pripomočki vreme ne da še zanesljivo določiti, temveč večkrat navadne skušnje dadé več zanesljivejših navodil.

Važna priprava za določitev vremena je barometer. Če barometer zmerno pada, je pričakovati slab veter. Ko se pa zopet živo srebro v barometru vzdiguje, je pa navadno hujša sapa. Ako je pa močna sapa pri padajočem barometru, bode pa močen vihar.

Če je zrak posebno čist, tako da se jasno vidijo daljne gore, pričakuj dežja. Če pa zrak ni čist in vleče prav majhen vetrič, je zlasti jeseni pričakovati trajnega lepega vremena. Oblaki, ki se zbirajo ob vrhovih gora

in se polagoma širijo, napovedujejo dež. Če popoldne se pooblači in začne dež iti, navadno gre dež skoro vso noč. Če pa dež začne iti dopoldne, navadno preneha do poldneva.

Posebno je velikega pomena, kakšno je nebo pred solničnim vzhodom in po solničnem zahodu. Če je po solničnem zahodu nebo bledorumeno, bode trajen dež. Lepa jutranja zarja napoveduje dež, sivo jutranje nebo pa lepo vreme. Če se zvečer zbirajo na zapadu kope oblakov in solnce ne zaide za gore, temveč se skrije poprej za oblake in se več zopet ne pokaže, bode dolgo grdo vreme. Če se pa oblaki pred solncem razhajajo in solnce zaide za gore zapustivši lepo zarjo, bode pa vreme lepo.

Če se megla vzdiguje, bode grdo vreme; če pa pada, pa pričakuj lepega vremena. Če je zjutraj velika rosa, je zlasti v poznem poletju lep dan. Večerno bliškanje v daljavi ob vročih dnevih zvečer pri sicer jasnem nebu je znamenje, da bode še dolgo lepo. Dobro napovedovalke vremenskih prememb so živali. Če se vzdigujejo kvišku žuželke, bode lep dan, če pa letajo pri tleh in so posebno nadležne, pa pričakuj dežja. Tukaj smo navedli nekatera občna pravila. Sicer se pa ne da določiti lahko kaj sploh veljavnega. Mnogo je odvisno od krajevnih razmer. Zaradi tega pa vsak sam opazuj vreme v svojem kraju in dobil bodeš bolj ali manj zanesljivih znamenj.

Vreme, ki je pa zaznamovano v pratikah, bodi si že navadna ali stoletna, pa nima nobene veljave. Stoletna pratika opira se na staro vero, da ima vsako sedmo leto jednako vreme. Skušnje so pa pokazale, da na tem ni prav nič resnice, pač pa učenjaki hočejo vedeti za neko daljšo vremensko dobo, ali vendar še ni nič gotovega. Sploh smemo biti jako nezaupni proti vsemu vremenskemu prerokovanju na daljše dobe, nego jeden dan.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

259.

Smrt Livingstone-ova. Druga ekspedicija Stanley-eva. Ugogo. Boji.

Uspeh te ekspedicije je imel vrlo velike posledice, sedaj se je začel svet čedalje bolje zanimati za to nepoznato zemljo. Z vseh stranij so vstajali odvažni možje, da pojdejo za Stanleyem. Tako je iz Angleške odšla ekspedicija Cameronova, preden se je bil Stanley povrnil. Ta misija, katerej je namen bil priteči na pomoč Livingstone-u in Stanleyu, ni se izvršila, ker se je že izvedelo, kako je ž njima, ko je bil Cameron komaj par dnij od Zanzibara. Ali on je vse eno potoval dalje v notranjo Afriko, da odkrije Kongo. Ker pa je zavil preveč na jug, ni se

mu posrečilo. Na tem potu je srečal Cameron blizu Taboraha sluge Livingstone-ove, kateri so nosili k morju truplo velikega preiskovalca. Livingstone je umrl na obali jezera Bemba, na pragu tajinstvenega kraja, ki ga je hotel preiskavati. Zvesti črnci so bili ohranili truplo njegovo v soli ter odnesli v Zanzibar, od koder se je prepeljalo na Angleško. Angleška je izkazala največjo čast mrtvemu Livingstone-u. Sedaj leži skromni afriški preiskovalec v Westmünsteru, kjer počivajo največji sinovi Angleške.

Stanley ni bil človek, da ostavi nedovršeno delo, čegar skrivnost je Livingstone vzel seboj v grob. Iz svojih razgovorov ž njim pa iz skupnih preiskavanj je razvidel, da je treba poiskati izliv jezera Tanganike, obod jezera Viktorije popolniti, Nilove izvore iztakniti, in preiskati vse prostrane zemlje mej jezerom Tanganiko in zahodno Afriko.

Kedar se je Stanley povrnil iz vojske z Ašanti, sklenil, je da se povrne v osrednjo Afriko. Za to mu je trebalo znatnih sredstev, ki jih je tudi koj dobil. Gordon Benett od „New-York Herald“ in lastnik „Daily Telegrapha“ sta oskrbela Stanleyu potrebno glavnico, da more popolniti delo svojih prednikov. Umnej in plemenitej inicijativi teh dveh mož geografski svet zahvaljuje največje odkritje v novejšem času, odkritje Konga.

Dne 21. sept. 1874. l. nahajamo Stanleya zopet v Zanzibaru, kjer pripravlja svojo veliko ekspedicijo. Dne 17. nov. je bilo vse dovršeno, in odrinil je v notranjo Afriko s tremi Evropejci: dvema bratoma Pockockoma in s Friderikom Barkerom na čelu 366 črnih nosačev in vojakov. Ta silna karavana je bila dolga skoro en kilometer, in bremena so bila primerno razdeljena, tako da je bilo veselje gledati uzorni red, ki je vladal v celem karavani. Močan in žilav možak je nosil sveženj tkanine do 27 kg teže; mal in podprt možak vrečo biserov do 22 kg teže; mlad človek od 18—20 let škrinjo do 20 kg teže, v katerej so bili naboji; ljudem ozbiljnim in previdnim so bile zaupane dragocene priprave, prelomljive reči: termometri, barometri, ure, sekstanti, busole, fotografske priprave; najboljšim hodačem, kateri so imeli čvrsto, varno in pravilno hojo, bili so zaupani trije kronometri zamotani v pavolo in zaprti v škrinjo, katera je bila težka do 11 kg. Sprevodniki so nosili medeno žico, ki ima veliko ceno v notranjej Afriki. Potem so prišli gorostasni in močni možaki, kateri so nosili ladijo „Lady Alice“, ki je bila seveda razložena; po štirje so nosili jeden kos, pa so se večkrat zamenili. Plačani so bili bolje od samih glavarjev, tudi so dobivali še enkrat toliko jesti in piti kakor drugi, in imeli so pravico vzeti svoje žene seboj. Bilo pa je v karavani 36 ženâ in 6 dečkov, kateri so capljali za svojimi materami ali prazen ni hodil nobeden, nosili so male lahke reči, n. pr. kuhinjsko posodje.